

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.219/2018/5. szám

A Debreceni Ítéltábla dr. Novák Rudolf ügyvéd (cím) által képviselt felperes neve (cím) felperesnek - a dr. Waldmann Gábor ügyvéd ügyintézése mellett eljáró Kolozsvári és Waldmann Ügyvédi Iroda (cím) által képviselt **alperes neve** (cím) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében az Egri Törvényszék 2.P.20.375/2016/21. sorszámu közbenső ítélete ellen az alperes által 24. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét megváltoztatja és a felperes keresetét elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 32 926 (harminckétezer-kilencszázhuszonhat) forint áfát tartalmazó 202 886 (kétszázkétezer-nyolcszáznyolcvanhat) forint mindkétfokú perköltséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg a Magyar Államnak - külön felhívásra - 97 600 (kilencvenhétezer-hatszáz) forint le nem rótt kereseti illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

A felek 2007. november 30-án kötöttek kölcsönszerződést, minek alapján az alperes jogelődje, a '**jogelőd neve**' a '**rendszám**' forgalmi rendszámú Škoda Fabia Combi típusú gépjármű megvásárlásához 2 600 000 forint kölcsönt bocsátott a felperes rendelkezésére, amit ő 2008. január 5-től kezdődően 120 havi részletben vállalt visszafizetni. Az egyes törlesztőrészek összegét a felek 31 628 forintban rögzítették azzal, hogy azok minden hónap 5. napján esedékesek; a teljes hiteldíj mutató 9,11 százalék, az összes törlesztőrészlet együttesen 3 705 360 forint volt. A szerződés egyedi részében azt is feltüntették, hogy a „mértékadó devizanem: CHF”; a kamatváltozás elszámolásának a felperes által választott módja ún. normál deviza konstrukció.

A szerződés egyedi részében előnyomott nyilatkozattal a felperes az okirat hátoldalán lévő HIT/2006.05.31. jelű üzletszabályzatát (a továbbiakban: Üzletszabályzat) magára kötelezőnek fogadta el.

Az Üzletszabályzat értelmében a normál deviza konstrukció azt jelenti, hogy a kamatváltozás I. (a mértékadó kamatláb pénzpiaci változása) és II (az árfolyamváltozás) megfizetése „a Kölcsönbeadó Hirdetménye szerint” történik. Az Üzletszabályzat 25. pontja szerint a hitelező háromféle, úgynevezett kamatváltozást érvényesít, a kamatváltozás II., mely az Üzletszabályzatban zárójelben közöltek szerint az árfolyamváltozás: a fizetési kötelezettség x [(fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam/ mértékadó árfolyam) - 1] képlettel határozható meg.

Az Üzletszabályzat I/22. pontja szerint az árfolyam a T. Rt. által mértékadó devizanemre kiemelt ügyfelek számára jegyzett hivatalos forintban kifejezett árfolyam, míg a mértékadó árfolyam az I/24. pontja szerint a mértékadó devizanem vételi árfolyam az egyedi kölcsönszerződés létrejötte napján.

Az Üzletszabályzat I/23. pontja rendkívüli árfolyameseményként deklarálta az árfolyam szélsőséges mértékű (25%-ot meghaladó) növekedését a mértékadó árfolyamhoz képest.

A IV/6. pont szerint az esedékessé vált törlesztőrészekre jutó kamatváltozás II-t hitelező utólag a hirdetményben közzétett gyakorisággal terheli ki, a szerződés megszűnésekor a hitelező a ki nem terhelt valamennyi kamatváltozás II-t kiterheli, illetve jóváírja.

Az Üzletszabályzat V. pontja értelmében az adóst az egyedi kölcsönszerződésben és az ún. kamatváltozás terhelő bizonylatokban meghatározott fizetési kötelezettség terheli. Az V/6. pont szerint: „amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt mértékadó devizanem nem magyar forint (HUF), a kölcsönszerződés devizaalapú szerződés, amely esetben a Kölcsönbevevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Az árfolyamváltozás lehetséges mértéke Euro esetében a mindenkori intervenciós sáv nagysága alapján limitálható, míg egyéb devizák esetében további kockázatot jelent az adott deviza és az Euró kereszt-árfolyamának változása.”

A '**jogelőd neve**' jogutódja 2010. augusztus 31. napjával - átalakulás folytán - az alperes lett, majd 2015. október 7-ével - tekintettel arra, hogy a felperes 184 591 forint megfizetésével késedelembe esett - a szerződést felmondta.

A felperes keresetében a szerződés érvénytelenségének megállapítását kérte elsődlegesen a Hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 203. § (6)-(7) bekezdésének megsértése miatt, mint jogszabályba ütköző, másodlagosan pedig a szerződésből eredő fizetési kötelezettségek devizában való elszámolását kikötő szerződési feltételek tisztességtelenségén alapuló semmissége folytán. Mindkét érvénytelenségi ok ténybeli alapjaként állította, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázatot az alperes jogelődje nem tárta fel számára a szerződéskötéskor. Az érvénytelenség további jogkövetkezményeként a felperes a szerződés érvényessé nyilvánítását kérte azzal, hogy a 2015. augusztus 26-án fennálló tartozása 471 596 forint.

Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Állította, hogy a szerződéssel járó kockázatokról a felperest ügyleti képviselője útján szóban a szerződéskötéskor tájékoztatta, emellett a szerződés részévé vált Üzletszabályzat több rendelkezése is egyértelműen utal arra, hogy a kölcsönszerződés árfolyamkockázattal jár, amit a felperesnek kell viselnie, és akár korlátlan is lehet. A 2/2012. (XII.10.) PK véleményre alapított álláspontja szerint, a felperest terhelő együttműködési kötelezettség és a szerződés áttanulmányozásában, értelmezésében megnyilvánuló tőle elvárt gondosság elmulasztása az alperes terhére nem eshet. A matematikai képletek, szakkifejezések használata pénzügyi tárgyú szerződések esetén elkerülhetetlen.

Az alperes utalt arra is, hogy sem a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (továbbiakban Ptk.), sem a Hpt. a tájékoztatási kötelezettség elmulasztásához nem rendeli a semmisség jogkövetkezményét, ezért, álláspontja szerint, ahhoz az érvénytelenség jogkövetkezménye akkor sem fűzhető, ha mégsem lenne megfelelő az általa nyújtott tájékoztatás.

Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletében megállapította, hogy a felek által 2007. november 30-án megkötött kölcsönszerződés érvénytelen.

Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletének indokolásában utalt arra, hogy a 2/2014. Polgári jogegységi határozat szerint az árfolyamkockázatot az adósra telepítő szerződési kikötés tisztességtelensége vizsgálható és megállapítható, ha az a fogyasztó számára nem volt világos és érthető. A szerződési feltétel átláthatóságának követelményét ugyanakkor kiterjesztően kell értelmezni, a releváns tények összességét - így a szerződéskötést megelőzően a fogyasztónak nyújtott tájékoztatást és a szerződésre vonatkozóan közzétett reklámot és tájékoztatást - kell értékelni, értékelni kell továbbá, hogy a szerződés mennyire átláthatóan mutatja be az adott rendelkezést, annak hatását, a többi szerződési kikötéssel való együtthatását.

Kifejtette, hogy a Ptk. 205. § (4) bekezdésére, a Hpt. 203. § (1), (6) és (7) bekezdéseire, továbbá a Kúria 6/2013. és 2/2014. Polgári jogegységi határozatára figyelemmel az árfolyam-kockázatról való tájékoztatás akkor lehet megfelelő, ha a hitelező a fogyasztót még a szerződéskötést megelőzően tájékoztatta a tartozás devizában való meghatározásának következményeiről. A tájékoztatásnak ki kellett terjednie arra, hogy a futamidő alatt minden esetben a kikötött devizanem forinthez viszonyított mindenkor árfolyamának figyelembevételével számított törlesztőrészletet kell fizetnie, az árfolyamváltozás a felek által nem befolyásolható körülmények függvénye, melyek előre nem láthatóak, bármikor, a hitel futamideje alatt is reálisan bekövetkezhetnek, ez a forint hitelhez képest a fogyasztóra nézve fokozott kockázattal jár, ennek következtében fizetési kötelezettségei bármilyen mértékben, korlátlanul megemelkedhetnek, az árfolyamváltozás kockázatát a forint hiteleknél kedvezőbb kamatmérték ellenében vállalja. A tájékoztatás akkor megfelelő, ha az alapján az átlagosan tájékozott fogyasztótól elvárható annak mérlegelése, hogy a kedvezőbb kamatmérték elérése érdekében az árfolyamváltozás kockázata észszerűen vállalható. A perben az alperesnek kellett bizonyítania, hogy e kötelezettségének megfelelően eleget tett.

Álláspontja szerint vizsgálni kellett, hogy ha több formában is információhoz juthatott a fogyasztó, akkor ezek egybehangzóak voltak-e, azaz írásban, a pénzügyi intézmény nevében eljáró vagy közvetítő személytől továbbá az adott termékről (szerződési konstrukcióról) nyilvánosan - szórólapon, médiában közzétett reklámban - is adekvát tájékoztatást adott-e, az írásban adott tájékoztatás tartalmának megismerésére a fogyasztónak ténylegesen is lehetősége volt-e.

Rögzítette, hogy a perben a Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (továbbiakban Pp.) 164. § (1) bekezdése és a 2/2014. PJE határozat értelmében az alperesnek kellett bizonyítania, hogy tájékoztatási kötelezettségének megfelelően eleget tett. Erre azonban nemcsak a megfelelő tartalmú kockázattelátó nyilatkozat alkalmas. Külön írásbeli kockázattelátó nyilatkozatot a felperes nem tett, azonban a Hpt. 203. § (6), (7) bekezdésében írt tájékoztatási kötelezettség teljesítésének elmulasztásához a törvény közvetlenül nem rendeli a szerződés érvénytelenségének jogkövetkezményét, ezért ezen okból a szerződés semmissége a Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján nem állapítható meg.

Álláspontja szerint a devizában való elszámolást kikötő szerződési feltétellel járó kockázatokat, azok gazdasági következményeit a fogyasztó számára külön kifejezetten fel kellett volna tárni, el kellett volna magyarázni. Abból, hogy az egyedi kölcsönszerződés aláírásával a szerződés részévé

vált üzletszabályzat - elszórtan és az átlagfogyasztó számára nehezen érthetően - használja az árfolyam és az árfolyamváltozás kifejezést, illetve annak fogalmát, elszámolási módját megadja, még nem következik az, hogy annak mibenlétét, rá nézve lehetséges következményeit abból fel lehet ismerni. Külön félrevezető, hogy az Üzletszabályzat szövegében a kamatváltozás és az árfolyamváltozás fogalmai is összemosódnak, a külön elhelyezett és laikus számára nem nyilvánvaló fogalom-meghatározások nehezen értelmezhetőek. Az V/6. pont valóban megemlíti az árfolyamváltozásból eredő kockázatot, és hogy az adóst terheli, de ennél többet nem mond. Mindebből az árfolyamváltozás lényege, az azt befolyásoló tényezők, az alakulásának kiszámíthatatlansága és korlátatlansága, továbbá annak a felperes fizetési kötelezettségére való hatása nem olvasható ki.

A tanúvallomások alapján azt sem találta igazoltnak, hogy az Üzletszabályzatban rögzített rendelkezéseket a felperessel megismertették és elmagyarázták volna. A tanúvallomásokból azt állapította meg, hogy maguk az kifejezetten a svájci frank alapú konstrukciót javasolták, azt tartották kedvezőbbnek, azonban a kockázatok mibenlétével maguk sem voltak tisztában. Emiatt nem tulajdonított meghatározó jelentőséget annak, hogy az egyedi kölcsönszerződés aláírásával a felperes az Üzletszabályzat megismerését elismerte.

Mindezekből arra a következtetésre jutott, hogy az alperes a devizában való elszámolás kikötésével összefüggő, a Hpt. 203. § (6)-(7) bekezdésében rögzített tájékoztatási kötelezettségét nem teljesítette, sem a szerződésben, sem a szerződéskötéskor vagy azt megelőzően szóban, sem bármely egyéb módon nem hívta fel a felperes figyelmét az árfolyamkockázat mibenlétére, a fizetési kötelezettségekre gyakorolt, azok akár korlátlan növekedését eredményező hatására. Mivel az alperes a tájékoztatási kötelezettségét nem teljesítette, nem hivatkozhat alappal a felperes esetleges mulasztására [Ptk. 4. § (4) bekezdés], arra, hogy nem kérdezett rá a devizában való elszámolás kockázataira.

Megállapította, hogy a felperes számára nem lehetett világos és érthető, hogy mit jelent a devizában való elszámolás, ezért az azt kikötő szerződési feltétel - a Kölcsönszerződés egyedi részének azon rendelkezésében, mely szerint a mértékadó devizanem: CHF - érvénytelen, ezen feltétel kihagyásával a szerződés nem teljesíthető, ezért - a Ptk. 239. § (2) bekezdése alapján - a teljes szerződés érvénytelenségét állapította meg.

Az alperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú bíróság közbenső ítéletének megváltoztatásával a felperes keresetének elutasítását kérte. Arra az esetre, ha az elsőfokú eljárás során beszerzett bizonyítékok az ítélet megváltoztatásához nem elegendőek, kérte a közbenső ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását a Pp. 252. § (3) alapján.

Hangsúlyozta, hogy az üzletszabályzat leporellós szerkezete folytán fizikai egységet képzett a szerződéssel, ezért az a felperes rendelkezésére állt a szerződés aláírásakor, annak megismerésére így egyértelműen lehetőséget volt. A szerződés és az üzletszabályzat rendelkezéseit értelmezve megállapítható: a felperest tájékoztatták, hogy az árfolyamváltozás befolyásolja fizetési kötelezettségeit, az rá nézve terheesebb is lehet. A választott devizakonstrukció, mértékadó devizanem, az ÜSZ I/6., I/17., I/20., I/22., I/23., I/24., I/25. b), c), V/6. pontokból gondos átolvasás és megfelelő értelmezés mellett egyértelműen megállapítható, hogy a kölcsönszerződés árfolyamkockázattal jár. Az üzletszabályzat V/6. pontja világos megfogalmazása értelmében a kölcsönbevevő vállalta a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Az alkalmazott feltételek a szerződés megkötésekor az általános gyakorlatnak minősültek, azokra külön a fogyasztó figyelmét nem kellett felhívni. Álláspontja szerint a perben

kihallgatott tanúk vallomását az elsőfokú bíróság nem kellő súllyal mérlegelte, vallomásuk szerint a felperes nem kapott valótlan tájékoztatást az árfolyamkockázatról, tisztában volt vele, hogy az terheli, ennek lehetséges mértékéről pedig nem kellett tájékoztatást nyújtani.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében elsődlegesen a tárgyalás felfüggesztését kérte az Európai Unió Bírósága előtt C-51/17. szám alatti előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig, mivel álláspontja szerint az ott hozott döntés a jelen per eldöntésének előkérdése.

Fellebbezési ellenkérelmében kérte az elsőfokú bíróság közbenső ítéletének helybenhagyását. Nem vitatta, hogy az üzletszabályzat V/6. pontjából az átlagos fogyasztó számára is egyértelműen felismerhető, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül terheli, azonban az csupán az árfolyamkockázat telepítéséről rendelkezik és nem tartalmazza az árfolyamkockázat feltárását, abból nem felismerhető, hogy az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa. Köztudomású ténynek állította, hogy az egyes devizák értéke egymáshoz képest folyamatosan változik, devizaalapú szerződés nem hozható létre ennek figyelembevétele nélkül, az üzletszabályzat alperes által felhívott rendelkezései ezen változás a felek kötelezettségeire kiható következményeit tartalmazzák. Nem vitatta azt sem, hogy minden változás magától értetődő módon a kockázatot hordoz. Külön banki felívás nélkül azonban a fogyasztók a kockázatot kizárólag a saját tapasztalataik által meghatározott határok között mérlegelhetnék. A szerződés nem tárta fel, hogy a deviza alapú hitel forint hitelhez képest fokozott kockázattal jár. Az alperes hivatkozása szerint is a szerződésből csak gondos átolvasás és megfelelő értelmezés mellett bontható ki az a következtetés, hogy az árfolyamkockázattal jár. A feltárás valamely nem látható dolognak, jelenségnek a láthatóvá tételét, vagy nem ismert összefüggések megismertetését jelenti: ennek megfelelően az árfolyamkockázat okait és alapszintű közgazdasági összefüggéseit is fel kellett volna tárnia. Utalt arra, hogy a PSZÁF sem fogadta el az alperes azon hivatkozását, mely szerint a szerződés tartalma önmagában tartalmazza az árfolyamkockázat feltárását.

Az alperes a tárgyalás felfüggesztésére irányuló kérelem elutasítását kérte.

Az ítélet tábla az alperes fellebbezését a Pp. 256/A. § (1) bekezdés f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felperes a tárgyalás felfüggesztése iránti kérelme nem alapos.

Az Európai Unió Bírósága előtt C-51/17 szám alatt folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárás annak eldöntésére irányul, hogy az elszámolási törvényekre is tekintettel, jelenleg is vizsgálható az árfolyam kockázatviselése vonatkozó szerződési kikötés tisztességtelensége, amennyiben az vizsgálható, a nyújtott tájékoztatásnak mire kell kiterjednie. Az ítélet tábla álláspontja szerint e kérdésben a 93/13 EGK-irányelv értelmezése a Kúria kérdések nyomán C-26/13. szám alatti ítéletben megtörtént, az további értelmezésre nem szorul. Az Európai Unió Bírósága által adott értelmezés beépítésre került a Kúria 2/2014. számú jogegységi határozatába, az árfolyamkockázatot eltérő szerződési rendelkezés tisztességtelenségére irányuló kereseti kérelem a nemzeti és uniós jog alapján a nemzeti bíróság által eldönthető.

A tárgyalás felfüggesztése, ezért a 3/2005. (IX.14.) PK- KK közös közvélemény alapján nem indokolt, ezért a felperes a tárgyalás felfüggesztése iránti kérelmét elutasította, ezen döntés ellen a Pp. 155. § (3) bekezdése alapján fellebbezésnek nincs helye.

Az alperes fellebbezése alapos.

Az ítéltábla megállapította az elsőfokú bíróság eljárása során lényeges eljárási szabálysértés nem történt, az elsőfokú bíróság a tényállást a döntés meghozatalához szükséges mértékben feltárta, a bizonyítás kiegészítése nem szükséges. Az ítéltábla ugyanakkor nem osztotta az elsőfokú bíróságnak a szerződés devizában való elszámolását kitöltő szerződési feltétel tisztességtelensége kapcsán kifejtett jogi álláspontját.

Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a szerződő feleket a Ptk. 205. § (4) bekezdése alapján általánosan együttműködési kötelezettség terheli a szerződés megkötése során, a szerződéskötést megelőzően is tájékoztatniuk kell egymást a megkötendő szerződést érintő minden lényeges körülményről. A devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén a felek közötti információs egyensúlyhiányra tekintettel külön részlet-szabályokat fogalmaz meg a Hpt. 203. § (6) bekezdése, amelynek tartalmát a Hpt. 203. § (7) bekezdés a) pontja adja meg akként, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kell a devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak hatását a törlesztőrészletre.

A kockázat azonban nem más, mint valamely cselekvéssel, vállalkozással járó veszély, kár, anyagi veszteség lehetősége. Az árfolyamkockázat azon lehetőség, hogy a szerződés kirovó pénznemének árfolyama a szerződés tartama alatt megváltozhat, a szerződés árfolyamváltozással összefüggő kockázata abban rejlik - és a Hpt. 203. § (7) bekezdés a) pontja ezen kockázatot feltárását írja elő -, hogy az árfolyamváltozás hatására a pénzügyi intézménnyel szerződő adós fizetési kötelezettségei rá nézve hátrányosan megváltozhatnak, az általa fizetendő törlesztőrészletek összege megnőhet. A Hpt. 203. § (7) bekezdés a) pontjának a bíróságokra kötelező értelmezését adja a 6/2013. Polgári jogegységi határozat III. pontja akként, hogy a pénzügyi intézményt jogszabály alapján terhelő tájékoztatási kötelezettségnek ki kellett terjednie az árfolyamváltozás lehetőségére és arra, hogy annak milyen hatása van a törlesztő-részletekre. A tájékoztatási kötelezettség ugyanakkor nem terjedhetett ki az árfolyamváltozás mértékére, nem kellett kiterjednie a kockázat reális voltára, valószínűségére sem. Ahogy a Legfelsőbb Bíróság BH2012/7/G.4. számon közzétett elvi határozatában is rámutatott, a pénzügyi intézménynek nem kellett arról nyilatkoznia, hogy a hosszabb távra kötött szerződés ideje alatt mi lehet az árfolyamváltozás felső határa.

Ahogy azt az elsőfokú bíróság is megállapította, a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében foglaltak sérelme a Ptk. 200. § (2) bekezdése szerinti semmisséget nem okoz, erre tekintettel nem bír jelentőséggel a PSZÁF alperest elmarasztaló határozata sem. Ebben az esetben a szerződés rendelkezései vizsgálandók a tekintetben, hogy a szükséges tájékoztatást tartalmazzák-e.

A tájékoztatási kötelezettség szükséges és egyben elegendő tartalma a fenti jogszabályi rendelkezések szerint annak rögzítése, hogy a kirovó pénznem árfolyama megváltozhat a szerződés futamideje alatt, ezen árfolyamváltozás hogyan hat a törlesztőrészletekre, az árfolyamváltozás hatására a törlesztőrészlet összege korlátozás nélkül is megemelkedhet, az árfolyamváltozás iránya és mértéke előre nem állapítható meg és annak nincs felső határa, az a hitel futamideje alatt is bekövetkezhet.

A Hpt. 203. § (6) bekezdésében írt feltárás tehát csupán ezen összefüggés és ebből adódó, fentiek szerinti kockázat ismertetését jelenti, amelyet a kölcsönadó elsősorban - a jogszabály szövegéből következően - írásban: külön nyilatkozatban, de akár a szerződésben volt köteles megadni. A megfelelő tartalmú írásbeli tájékoztatás szóbeli megismétlése, kifejtése, hangsúlyozása nem volt jogszabályi kötelezettség.

Nem kellett a tájékoztatásnak kiterjednie arra, hogy az árfolyamváltozás a felek által nem befolyásolható körülmények függvénye, a deviza alapú hitel a forint hitelekhez képest a fogyasztóra

nézve esetlegesen fokozott kockázattal jár, illetőleg arra sem, hogy az árfolyamváltozás kockázatát a forint hiteleknel kedvezőbb kamatmérték ellenében vállalja az adós. Az átlagos fogyasztó mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztótól is elvárható ugyanis annak felmérése, hogy az előre nem látható irányban és mértékben változó árfolyam és az ennek függvényében változó törlesztőrészlet vállalása számára kockázatot jelent, valamint annak mérlegelése, hogy ezen kockázat számára gazdaságilag vállalható-e, a szerződésben foglalt kamat mértékére tekintettel ezen kockázat vállalása számára gazdaságilag ellentételezett-e.

Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a HIT/2006.05.31. Üzletszabályzat a szerződés részét képezte, a szerződés tartalmát az egyedi szerződés és az Üzletszabályzat alapján állapította meg, ennek ellenére az Üzletszabályzat rendelkezéseinek nem tulajdonított kellő jelentőséget. Ahogyan arra a Kúria 6/2013 Polgári jogegységi határozatának indokolásában is rámutatott, az átlagos, kellő körültekintéssel eljáró fogyasztótól is elvárható, hogy az általa megkötni kívánt szerződést alaposan átolvassa, tanulmányozza, az általa nem értett rendelkezésekről további tájékoztatást kérjen. Ez természetesen nem csupán az egyedi szerződésre, hanem az annak részét képező Általános Szerződési Feltételekre, Üzletszabályzatra is természetesen irányadó. Önmagában az, ha az egyébként világos és egyértelmű rendelkezések az általános szerződési feltételek külön pontjaiban - az egyes felek jogai és kötelezettségei, a felek közötti elszámolásra vonatkozó - szabályok között szerepelnek, még nem teszi a szerződést nehezen érthetővé, hiszen az adóstól a teljes Üzletszabályzat elolvasása és értelmezése elvárható.

A perbeli Üzletszabályzat V/6. pontja egyértelműen és világosan akként rendelkezik, hogy amennyiben a mértékadó devizanem nem magyar forint, a kölcsönbevevő vállalja a mértékadó devizanem és forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Emellett felhívta a kölcsönbevevő figyelmét arra, hogy az eurón kívüli egyéb deviza - tehát a svájci frank - esetében kockázatot jelent az adott deviza és az euró keresztárfolyamának változása is. Az Üzletszabályzat ezen pontja egyébként kifejezetten a kockázat szót tartalmazza, annak jelentése közismert, nem foghat helyt tehát az a felperesi állítás, hogy a szerződés és üzletszabályzat csupán az árfolyam változásának - egyébként közismert - tényét rögzíti és a felek kötelezettségeire gyakorolt kihatását adja meg.

A szerződés egyedi részében mértékadó devizanemként jól láthatóan svájci frank került megjelölésre, a felperes is tudta, hogy svájci frank alapú kölcsönszerződést köt. Önmagában már ebből és az Üzletszabályzat V/6. pontjából is az átlagosan körültekintő, figyelmes fogyasztó számára érzékelhető volt, hogy a kölcsönszerződés árfolyam-kockázatot tartalmaz, melyet ő köteles viselni.

Az Üzletszabályzat emellett további, az árfolyamkockázatra utaló rendelkezéseket is tartalmaz a I/22., I/24., I/23., I/25. b) és c) pontjaiban. A I/25.b) pontban ugyan elsődlegesen kamatváltozás II. került megjelölésre, de az utána következő zárójeles magyarázatból a rendelkezés átolvasása után egyértelmű az átlagos fogyasztó számára is, hogy az ténylegesen nem kamatváltozásra, hanem az árfolyamváltozásra vonatkozik, a zárójeles definíció alapján a felperes a Ptk. 207. §-a alapján is ezen rendelkezéseket kizárólag árfolyamváltozásra vonatkozóan értelmezhetette. Ezen rendelkezésből, illetőleg az Üzletszabályzat IV/6. pontjából egyértelműen megállapítható, hogy az adósnak a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az árfolyamváltozást meg kell fizetnie.

Az Üzletszabályzat I/23. pontjában meghatározott rendkívüli árfolyam esemény definíciójából - mely rendkívüli árfolyam eseményként az árfolyam 25 %-kal magasabb voltát jelöli meg - egy átlagos fogyasztó számára az is egyértelműen megállapítható, hogy az árfolyam akár szélsőséges mértékben is változhat, az árfolyamkockázat viselésének felső határa nincs.

Valóban vizsgálendő, hogy amennyiben a kölcsönbeadó több formában is tájékoztatja a fogyasztót, úgy ezen tájékoztatások egybehangzóak-e, illetőleg azok megismerésére ténylegesen lehetősége volt-e a fogyasztónak.

E körben nem hagyható figyelmen kívül, hogy a kölcsönszerződés és az Üzletszabályzat fizikai egységet képezett. Habár a tanúként kihallgatott M. N. és -G. J. is úgy emlékeztek, hogy az általános szerződési feltételeket a szerződés aláírása után adták át az ügyfeleknek, azonban a perbeli szerződés esetén is az Üzletszabályzat az egyedi kölcsönszerződéssel egyben, annak hátoldalára nyomtatva állt rendelkezésre, azaz a szerződés aláírása előtt azt a fogyasztó láthatta, tanulmányozhatta. Az Üzletszabályzatra az egyedi kölcsönszerződés is felhívta a figyelmet, a kölcsönbevevő aláírása fölött külön helyen kiemelve szerepel az adós nyilatkozata, hogy azt megismerte és megértette. Már ezen nyilatkozatból is fel kellett ismernie a fogyasztónak, hogy ez az Üzletszabályzat lényeges rendelkezéseket tartalmaz, amely a szerződés részét képezi, így azt is el kell olvasnia a szerződés értelmezéséhez. Kiemelendő ugyanakkor, hogy M. N. azt sem tartotta kizártnak, hogy a kölcsönszerződés aláírása előtt is az Üzletszabályzatot a fogyasztó megkaphassa. A felperesnek tehát volt lehetősége arra, hogy a szerződés megkötése előtt az üzletszabályzatot megismerje.

Az elsőfokú bíróság álláspontjával ellentétben az Üzletszabályzat rendelkezéseiből egyértelműen kiolvasható az árfolyamváltozás lényege: megállapítható, hogy a szerződésben kirovó devizanemként kikötött svájci frank árfolyama változhat, ezen változás következménye az adós fizetési kötelezettségének megemelkedése (ÜSZ I/6., I/22., I/24. és I/25. b) és c) pont), az árfolyamváltozásból eredő többlet fizetési kötelezettségek kizárólag az adóst terhelik (V/2., V/6., IV/6. pontok), az árfolyam alakulásának kiszámíthatatlansága és korlátlansága (I/23. pont). Az pedig meghaladja a tájékoztatás kereteit, hogy az árfolyam változása mely okokra vezethető vissza.

A perben valóban az alperes volt köteles bizonyítani, hogy az árfolyamkockázat körében az elvárt tájékoztatást megadta, a fentiek szerint ezt a becsatolt egyedi kölcsönszerződés és üzletszabályzat, mint okirati bizonyíték igazolta. Alátámasztotta ezen alperes által szolgáltatott okirati bizonyíték tartalmát a felperes tanúként kihallgatott házastársa is, aki elismerte, az alperes részéről eljáró személyek tájékoztatták arról, hogy a teljes futamidő alatt változhat a fizetési kötelezettségük, lényegében bármilyen irányban, nőhet és csökkenhet is az árfolyam miatt (15. alatti jkv. 5. oldal). Vallomása egybehangzó M. N. előadásával, aki - habár általánosságban - szintén állította, elmondták az ügyfeleknek, hogy terheik függnak az árfolyamváltozástól, az árfolyam változása kihat a fizetési kötelezettségeikre. Azt pedig a fentiek szerint maga a szerződés (az Üzletszabályzat) kifejezetten tartalmazta, hogy ez kockázatot jelent. E körben nincs jelentősége annak, ha ezt külön a szerződéskötés során eljáró személyek már nem hangsúlyozták.

A szerződés devizában való elszámolást kikötő szerződési feltétel körében mindezek alapján az alperes a szükséges tájékoztatást megadta, azt a felperesnek a szerződés aláírása előtt lehetősége volt megismerni, mérlegelni.

Habár a felperes, illetőleg házastársa állította, hogy az ügyletkötésnél az alperest képviselő személy úgy tájékoztatta, hogy a törlesztőrészlet minimálisan, pár ezer forinttal változhat, azonban ezt a perben nem bizonyította, az elsőfokú bíróság által kihallgatott tanúk ezen állítását nem alátámasztották alá.

Az ítéletábra mindezekre tekintettel megállapította, hogy devizában való elszámolást kikötő szerződési feltétel nem minősül tisztességtelennek, és az elsőfokú bíróság közbelső ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta, a felperes keresetét elutasította.

Az ítéletábra a Pp. 78. § alapján rendelkezett a perköltség viseléséről és kötelezte a felperest az alperes első- és másodfokú eljárással felmerült költségeinek viselésére. A per tárgyának értéke a felperes terhére még nyilvántartott tartozás (1 378 025 forint) és az által kért marasztalási összeg (248 962 forint) együttese, azaz 1 626 987 forint, függetlenül attól, hogy az elszámolás körében a felperes később keresetét leszállította. Az alperest illető ügyvédi munkadíj mértéke a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése szerint az elsőfokú eljárással összefüggésben 81 300 forint és 40 650 forint másodfokú eljárásra tekintettel, melyek után áfa felszámítására is jogosult. A felperes köteles továbbá megtéríteni az alperes által lerótt 48 000 forint fellebbezési illetéket is.

Az ítéletábra kötelezte a felperest az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt kereseti illeték megfizetésére az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 59. § (1) bekezdése és 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdése alapján.

Debrecen, 2018. május 16.

Dr. Csiki Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Gárdosi Judit s.k. előadó bíró, Dr. Veszprémy Zoltán s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -